

ODŮVODNĚNÍ

OBECNÁ ČÁST

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy, odůvodnění jejích hlavních principů

Návrh vyhlášky je předkládán z důvodu potřeby naplnění zmocnění k vydání vyhlášky daného zákonem č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu o ochraně zemědělského půdního fondu („dále jen zákon“). Toto zmocnění doplnila do zákona jeho novela – zákon č. 41/2015 Sb. účinný od 1. 4. 2015.

Před tímto dnem nebylo erozní ohrožení půdy v zákoně dostatečně řešeno. Právní úprava nebyla jednoznačná, a proto orgány ochrany zemědělského půdního fondu nemohly zasahovat, tj. zejména vydávat rozhodnutí o opatření k nápravě, bez rizika úspěšného napadení takových opatření.

Zmíněnou novelou zákona byl zakotven koncepčně nový způsob ochrany zemědělské půdy před erozí a navrhovaná vyhláška je nutná k jeho uvedení do praxe, tj. pro aplikaci ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) zákona.

Návrhem vyhlášky se stanovují

- půdy nevhodné pro změnu trvalého travního porostu na ornou půdu z hlediska jejich fyzikálních nebo biologických vlastností a jejich erozního ohrožení (§ 2 zákona),
- způsob hodnocení erozního ohrožení zemědělské půdy [§ 3 písm. b) zákona],
- přípustná míra erozního ohrožení zemědělské půdy [§ 3 písm. b) zákona] a
- opatření k jeho snížení (§ 3c odst. 2 zákona).

V současné době je 60 % zemědělské půdy ohroženo vodní erozí. Vodní eroze je způsobována jak přírodními činiteli, tak antropogenním faktorem, který má negativní akcelerační účinek. Vodní eroze je jev, který je závislý na okolních vlivech – meteorologických, geologických, geomorfologických, vegetačních a antropogenních. Vzhledem k tomu, že tyto vlivy jsou v čase dynamické, je pro aplikovatelnost ve vyhlášce uvedených jim příslušných koeficientů již nyní nutné předpokládat potřebu jejich aktualizace.

Erozní ohrožení se podle návrhu vyhlášky hodnotí pomocí výpočtu eroze (v odborné veřejnosti se užívá termín „protierozní kalkulačka“), což je veřejně dostupná bezplatná mapová a databázová internetová aplikace spravovaná Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy, v.v.i. (<http://kalkulacka.vumop.cz/>). Výpočet eroze pracuje s určitými veličinami (hodnotami).

Stanovení a aktualizace hodnot meteorologických vlivů bude zajišťovat Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) prostřednictvím Českého hydrometeorologického ústavu, vykonávajícího funkci ústředního státního ústavu České republiky mimo jiné pro obory meteorologie, jako objektivní odborné služby poskytované přednostně pro státní správu.

Stanovení a aktualizace ostatních hodnot bude zajišťovat Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZE“) prostřednictvím Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v. v. i., jež byl zřízen mimo jiné za účelem výzkumu a rozvoje poznání a přenosu poznatků vědního oboru pedologie

(zahrnujícím také ochranu půdy před erozí, hodnocení půdy a tvorby), tvorby a využití krajiny a informatiky k těmto oborům se vztahujícím.

Hodnoty jednotlivých faktorů, na základě kterých se prostřednictvím protierozní kalkulačky vypočítává přípustná míra erozního ohrožení a průměrná dlouhodobá ztráta půdy erozí, jsou uvedeny v protierozní kalkulačce. Protierozní kalkulačka pracuje v detailu základních ploch 5 x 5 m, na které je rozdělena celá ČR (pro každou z těchto ploch jsou určeny hodnoty jednotlivých faktorů).

Návrh vyhlášky je předkládán do opakovaného připomínkového řízení. Návrh byl předmětem připomínkového řízení již v roce 2017. Po jeho vypořádání však probíhala další jednání mezi předkladatelem a MZE, která byla vyvolána negativním stanoviskem části agrárního sektoru k návrhu vyhlášky.

Nyní předkládaný materiál představuje návrh vyhlášky upravený po meziresortním připomínkovém řízení z roku 2017, avšak s odloženou účinností až na rok 2021 z důvodu nutnosti přizpůsobení dotačního systému MZE na nový předpis v protierozní ochraně půdy. Rok 2021 je současně datem začátku nového programového období Společné zemědělské politiky. Pro případnou orientaci v historii vývoje předkládaného materiálu je jeho součástí též vyhodnocení připomínek z meziresortního připomínkového řízení k předchozímu návrhu vyhlášky z roku 2017 (čj. předkladatele 37576/ENV/17).

Oproti návrhu vyhlášky předložené do meziresortního připomínkového řízení v roce 2017, předkládaný návrh vyhlášky vykazuje tyto zásadní odlišnosti:

- 1) Odstranění harmonogramu postupného zpřísnování protierozní ochrany půdy. Je stanovena maximální přípustná ztráta půdy 17 tun/ha/rok s tím, že k případnému navýšení ochrany bude možné přistoupit k novelizaci vyhlášky po provedené analýze jejích dopadů na zemědělskou praxi.
- 2) Právnímu režimu vyhlášky nebude podléhat hodnocení erozního ohrožení na pozemcích, na nichž je založena a pěstována trvalá kultura (chmelnice, vinice, sady) nebo jsou pěstovány zeleninové druhy, léčivé, aromatické a kořeninové rostliny.
- 3) Doplnění možnosti výběru technických protierozních opatření (příkopy, průlehy, zatravněné údolnice, ochranné hrázky a další).
- 4) Odložená účinnost vyhlášky na 1. 7. 2021. Důvodem odložené účinnosti je počátek nového programového období Společné zemědělské politiky a potřeba zajištění
  - komplementarity systému zemědělských dotací a navrhované vyhlášky a
  - času pro přípravu vlastníků a uživatelů půdy, jakož i orgánů ochrany zemědělského původu k seznámení se s novou právní úpravou.

Nejvíce zásadních připomínek v rámci meziresortního připomínkového řízení v roce 2017 uplatnilo MZE. Zásadní připomínky měla také Agrární komora. Přestože k vypořádání připomínek agrárního sektoru obdrželo MŽP souhlasné vyjádření tehdejšího ministra zemědělství Ing. Mariana Jurečky, vystoupil následně agrární sektor, zejména Agrární komora a Zemědělský svaz proti návrhu vyhlášky. Jako hlavní důvod nesouhlasu uvedly nadměrnou zátěž zemědělsky hospodářích subjektů dvojí kontrolou, nedostatečnou provázanost vyhlášky s podmínkami dotačního systému MZE a pochybnosti nad systémem výpočtu eroze, byť

protierozní kalkulačku vyvinulo MZE a její právní zakotvení ve vyhlášce bylo předem mezi MŽP a MZE dohodnuto.

V průběhu roku 2018 probíhala proto další jednání, zejména mezi předkladatelem a MZE. MZE předložilo alternativní návrh vyhlášky, který však podle názoru předkladatele nebyl v souladu se zákonem. Obsahově byl tento návrh pouhým odkazem na již existující systém (tj. nařízení vlády k zemědělským dotacím v gesci MZE); podle návrhu by nebylo možno ověřit dopady právní úpravy.

Od ledna 2019 přistoupilo MZE ke zpřísnění dotačních podmínek v oblasti protierozní ochrany vymezením erozně ohrožených ploch v evidenci půdy podle zákona o zemědělství (dále jen „LPIS“), tj. půdy, na kterou jsou pobírány zemědělské dotace (jedná se o novelu nařízení č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, učiněnou nařízením vlády č. 126/2018 Sb.). To v praxi přineslo vymezení větší rozlohy erozně ohrožených ploch od 1. ledna 2019 z původních 11% zemědělské půdy v LPIS na 25%. Plochy jsou vymezeny v kategoriích silně erozně ohrožené (dále jen „SEO“), plochy mírně erozně ohrožené (dále jen „MEO“) a plochy neohrožené (dále jen „NEO“). Plochy do výměry 2 ha jsou automaticky brány jako NEO, což je nevyhovující a matoucí. SEO a MEO jsou vymezeny na cca 25% zemědělské půdy v LPIS (z toho SEO na cca 5%). Toto zpřísnění odpovídá dohodnuté maximální přípustné ztrátě půdy 17 tun/ha/rok, avšak opatření, která jsou stanovena, **nejsou dostatečně účinná**, tzn., nevyhovují uvedené maximální přípustné ztrátě půdy.

Tuto skutečnost dokládá tzv. monitoring eroze (aplikace, kterou provozuje Státní pozemkový úřad s odbornou podporou Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i. a společně předkládají závěrečné zprávy s vyhodnocením účinnosti ochrany půdy před erozí Ministerstvu zemědělství). V monitoringu eroze je od roku 2017 evidováno 1652 erozních událostí, z toho 413 v letošním roce (k 18. 10. 2019).

Problém nedostatečnosti opatření u dotačních podmínek se týká zejména ploch MEO, ke kterým jsou přiřazena nedostatečně efektivní opatření. Naopak SEO plochy (cca 5%) mají nastavenou poměrně striktní ochranu (dotační podmínky), např. je vyloučeno pěstování erozně ohrožených plodin, jako jsou brambory nebo kukuřice, ač ve skutečnosti může existovat řešení v podobě účinných protierozních opatření při připuštění možnosti pěstování těchto plodin.

Opatření jsou tak příliš generalizovaná, často neúčinná nebo naopak velmi přísná a pro zemědělce de facto omezující.

Strategie resortu Ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030 schválená vládou v roce 2016 stanovuje progresivní vývoje protierozní ochrany půdy (tak jak byla v původním návrhu vyhlášky z roku 2017), tj. postupné zpřísnování hodnoty přípustné ztráty půdy až na hodnotu 5 t/ha/rok, což odpovídá vymezení cca 60% zemědělské půdy v LPIS jako erozně ohrožené a vyžadující protierozní opatření. Postupným naplňováním zmíněné strategie bude docházet v LPIS k

- vymezení mnohem více SEO a MEO
  - o právní úprava dotačních podmínek povede paradoxně k tomu, že naroste podíl SEO s vyloučením pěstování erozně ohrožených plodin, což by v důsledku mohlo ohrozit trh s některými komoditami,

- významnému nárůstu MEO ploch s neadekvátně stanovenými dotačními podmínkami pro řešení eroze.

Podle navrhované vyhlášky, jejímž obsahem je protierozní kalkulačka, lze tato negativa řešit, neboť použitím protierozní kalkulačky bude nalezeno vhodné řešení pro každou jednotlivou plochu kombinací plodin a účinných protierozních opatření, a to i na silně ohrožených plochách.

Předkladatel konzultoval obsah předkládané vyhlášky se zástupci univerzit a s odborníky na ochranu půdy před erozí (Česká zemědělská univerzita v Praze, Vysoké učení technické v Brně, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Česká pedologická společnost).

Platforma odborníků podporuje zachování ochrany půdy na principu odborné, celosvětově uznávané metody pro hodnocení erozní ohroženosti půdy – USLE rovnice, z níž vychází výpočet míry erozního ohrožení na posuzované ploše a na níž je vypracována protierozní kalkulačka.

System protierozní ochrany budou po přijetí vyhlášky tvořit tři prvky:

- 1) vyhláška jakožto základ protierozní ochrany půdy – protierozní kalkulačkou lze vyhodnotit, zda je způsob hospodaření v souladu s vyhláškou, protierozní kalkulačka navrhne agrotechnická a organizační opatření,
- 2) protierozní opatření v rámci komplexních pozemkových úprav, které vyhovují požadavkům navrhované vyhlášky a
- 3) zemědělské dotace jakožto nadstavba vyhlášky – konkrétně v podobě podmínek k ochraně půdy před erozí, které budou v podobě několika speciálních, ale jednoduchých opatření, např. stanovení citlivých období, ve kterém nesmí být „holá půda“.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena

Zákonem č. 41/2015 Sb. byla v zákoně o ochraně zemědělského půdního fondu nově koncipována ochrana zemědělské půdy před erozí. Tato nová právní úprava zakotvila zákaz způsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí, přičemž jako kritérium stanovila míru erozního ohrožení. Zákon zároveň určil základní pravidlo pro stanovení míry erozního ohrožení: „*stanoví se na základě průměrné dlouhodobé ztráty půdy vyjádřené v tunách na 1 ha za 1 rok v závislosti na hloubce půdy*“, přičemž stanovení samotné míry erozního ohrožení ponechal prováděcímu právnímu předpisu.

Zákon v § 22 odst. 1 písm. a) a d) obsahuje zmocnění k provedení ustanovení § 2 a § 3 odst. 1 písm. b) zákona. Zmocnění ve stávajícím znění bylo do zákona vloženo citovanou novelou zákona, a to v návaznosti na změny provedené touto novelou.

Návrh vyhlášky vychází ze zmocnění a předložený návrh vyhlášky nejde svým obsahem nad rámec uvedeného zmocnění.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie

Problematika obsažená v navrhované právní úpravě není upravena právními předpisy EU, nicméně souvisí s následujícími dokumenty

- a) Tematická strategie pro ochranu půdy KOM (2006) 231,
- b) návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zřízení rámce pro ochranu půdy a o změně směrnice 2004/35/ES, ze dne 22. 9. 2006 [KOM (2006) 232 v konečném znění 2006/0086 (COD)] a
- c) rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES ze dne 22. července 2002 o Šestém akčním programu Společenství pro životní prostředí.

Ad a)

Tematická strategie pro ochranu půdy uvádí mezi degradačními procesy a hrozbami na prvním místě erozi. Dále mezi svými cíli uvádí zajištění udržitelného využívání půdy. V rámci kapitoly legislativního návrhu uvádí postup řešení eroze, který obsahuje modelové nebo empirické modelování, stanovení přijatelného rizika, určení rizikových oblastí, stanovení cíle pro rizikovou oblast, přijetí opatření k dosažení cíle.

Ad b)

Důvodová zpráva návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zřízení rámce pro ochranu půdy a o změně směrnice 2004/35/ES uvádí konstatování, že půda v celém Evropské unii je pod rostoucím environmentálním tlakem, který je způsoben či zhoršován lidskou činností. Ačkoli je půda většinou v soukromém vlastnictví, je zdrojem společného zájmu Unie a její nedostatečná ochrana ohrozí udržitelnost a dlouhodobou konkurenceschopnost v Unii. Degradace půdy má navíc zásadní vliv na další oblasti společného zájmu Společenství, jako je ochrana vody, lidského zdraví, změna klimatu, ochrana přírody a biologické rozmanitosti a bezpečnost potravin.

Návrh směrnice byl předložen v roce 2006, nicméně pro nedosažení potřebné většiny na Radě EU nebyl schválen.

Ad c)

Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES, o Šestém akčním programu Společenství pro životní prostředí, zahrnuje mezi cíli a prioritními oblastmi činností pro ochranu přírody a biologické rozmanitosti podporu udržitelného využívání půdy se zvláštním důrazem na předcházení vzniku půdní eroze.

Navrhovaná vyhláška s výše uvedenými dokumenty EU je v souladu a jejím prostřednictvím bude dosahováno v nich deklarovaných cílů.

Návrh vyhlášky není v rozporu s judikaturou soudních orgánů Evropské unie a je v souladu s obecnými zásadami práva Evropské unie.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (později publikován jako zákon č. 41/2015 Sb.), tj. k zákonu, k jehož provedení je předložený návrh, zahrnuje i aspekty předpokládaných prováděcích právních předpisů. Ve svém shrnutí mezi dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty, co se týká protierozní ochrany, uvádí snížení nákladů a zefektivnění výkonu státní správy.

Očekávané náklady na protierozní ochranu půdy jsou pro soukromý sektor vyhodnoceny jako nízké, oproti přínosům k zachování úrodnosti půdy a snížení spotřeby hnojiv, které jsou hodnoceny jako vysoké. Úspory ve veřejné správě jsou identifikovány v oblasti vodního hospodářství, a to ve snížení množství sedimentů ve vodních tocích a nádržích, přičemž úspora na odstraňování sedimentů je odhadována na 4 – 20 mil. Kč ročně.

Dle vládou schválené Strategie resortu Ministerstva zemědělství (2016) je v současné době maximální potenciální ztráta půdy v ČR vyčíslena na přibližně 21 mil. tun ornice za rok, což lze vyjádřit jako ztrátu minimálně 4,3 mld. Kč. Je potřeba zdůraznit, že se nejedná o vyčíslení škod způsobených na majetku, ale pouze o finanční vyjádření ztráty půdy na základě ceny zeminy.

V roce 2017 zadalo MZE zpracování analýzy (Analýza a vyhodnocení ekonomických dopadů současných i plánovaných opatření na ochranu půdy s důrazem na greening a půdoochranná opatření v rámci standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy - DZES 5 na různé kategorie zemědělských podniků včetně návrhů na jejich doplnění, případně zlepšení), ze které vyplynulo, že náklady na efektivní protierozní ochranu půdy se očekávají max. v řádech stovek mil. Kč ročně. Náklady jsou tak v porovnání se ztrátami na zemědělské půdě v řádech miliard a dalšími škodami na majetku a vodním hospodářstvím v důsledku eroze nízké.

Náklady na protierozní opatření lze podrobněji členit dle typu opatření. Méně náročná jsou opatření organizační, spočívající převážně v organizaci půdního fondu a výběru pěstovaných plodin. Agrotechnická opatření znamenají pro hospodařící zemědělce určité náklady na pořízení speciální mechanizace. Finančně nejnáročnější je realizace opatření technických, ta však zpravidla poskytují trvalou nebo dlouhodobou ochranu ohrožených území. K tomu je nezbytné poznamenat, že technická protierozní opatření (jako jsou meze, hrázky, průlehy, nádrže apod.) se většinou realizují prostřednictvím pozemkových úprav ve veřejném zájmu nebo na ně lze získat finanční příspěvek z dotací Ministerstva životního prostředí (Operační program Životní prostředí, Program péče o krajinu a další).

Dopady na životní prostředí budou jednoznačně pozitivní, mezi přínosy lze uvést zlepšení retenčních schopností krajiny, menší počet povodní, vyšší kvalitu vodních zdrojů, méně škod na majetku občanů nebo obcí.

Návrh vyhlášky nebude mít negativní sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na specifické skupiny obyvatel (osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny).

6. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Navrhovaná právní úprava se nikterak nedotýká otázek diskriminace.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná vyhláška nebude mít žádné dopady ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava nebude mít dopad ve vztahu ke korupčním rizikům.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Předkládaná vyhláška se žádným způsobem nedotýká bezpečnosti nebo obrany státu.

Konzultace

Návrh vyhlášky byl zpracován na základě podkladu vypracovaného Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy, v.v.i. (dále jen „VÚMOP“) pro původní návrh vyhlášky projednávané v roce 2017 následně upraven po vyhodnocení meziresortního připomínkového řízení a konzultován s akademiky a odborníky na ochranu zemědělské půdy [Česká zemědělská univerzita v Praze, Vysoké učení technické v Brně, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Česká pedologická společnost].

Zpracování závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace se nepožaduje, což je obsaženo v „Plánu přípravy vyhlášek ústředních orgánů státní správy na rok 2015 s vyznačením povinnosti zpracování RIA“.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Ustanovení vyjmenovává jednotlivé oblasti, které vyhláška upravuje; jedná se o oblasti obsažené ve zmocnění vyhlášky (§ 22 odst. 1 písm. a) a d) zákona).

K § 2

V tomto ustanovení se definují pojmy, které jsou nezbytné pro porozumění obsahu vyhlášky. Přípustná míra erozního ohrožení se stanovuje na základě průměrné dlouhodobé ztráty půdy vyjádřené v tunách na 1 ha za 1 rok v závislosti na hloubce půdy (§ 3 odst. 1 písm. b) zákona). Průměrná dlouhodobá ztráta půdy představuje výslednou hodnotu univerzální rovnice ztráty půdy USLE (Wischmeier a Smith, 1978), která v základním tvaru zní: $G = R \cdot K \cdot L \cdot S \cdot C \cdot P$. Pro účely vyhlášky se vychází z modifikovaného tvaru této rovnice, kdy se přípustná míra erozního ohrožení hodnotí na základě výpočtu $CP \cdot PP = GP / (R \cdot K \cdot L \cdot S)$.

Pro účely vyhlášky se vychází z modifikovaného tvaru této rovnice, kdy se překročení přípustné míry erozního ohrožení hodnotí na základě hodnot $C \cdot P$ (určených aplikací ze zadaného osevního postupu, použité agrotechniky a případně použitých protierozních opatření) a jejich porovnáním s limitními hodnotami $C_p \cdot P_p$ (určenými aplikací pro hodnocenou plochu pomocí výpočtu $C_p \cdot P_p = G_p / (R \cdot K \cdot L \cdot S)$). Stav překročení míry erozního ohrožení nastane, když $C \cdot P > C_p \cdot P_p$.

Výpočet eroze je aplikace určená pro zjištění míry erozního ohrožení v praxi nazývaná „protierozní kalkulačka“. Jedná se o veřejně dostupnou bezplatnou mapovou a databázovou internetovou aplikaci, která je pravidelně spravována Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy v.v.i. (<http://kalkulacka.vumop.cz>). Po zadání příslušných hodnot pro posuzovanou plochu z hlediska erozního ohrožení, poskytne tato aplikace požadovaný výpočet, na základě kterého se hodnotí dodržení přípustné míry erozního ohrožení.

Posuzovaná plocha se vymezuje jednotně takovým způsobem, aby byla jednoznačně identifikovatelná jak pro orgán ochrany zemědělského půdního fondu, tak pro vlastníka nebo jinou osobu, která je oprávněna posuzovanou plochu užívat. Posuzovanou plochu tak představuje souvislá plocha, na které je pěstována jedna plodina v různém osevním sledu jedním vlastníkem nebo jednou osobou oprávněnou tuto plochu užívat přičemž platí, že zároveň musí být identifikovatelná v terénu (např. prostřednictvím ortofoto map, zaměřením v terénu, atp.) U půdy, které je evidována v evidenci půdy podle zákona o zemědělství je posuzovaná plocha definována pomocí institutu „půdní blok“, resp. dílu půdního bloku nebo části dílu půdního bloku, přičemž část dílu půdního bloku musí být identifikovatelná v terénu. Další podmínkou je, že na té části dílu půdního bloku je pěstována jedna plodina v různém osevním sledu. Posuzovaná plocha je vymezena i pro případ, že se nejedná o zemědělskou půdu evidovanou v evidenci půdy jako souvislá plocha zemědělské půdy, jejíž hranice lze identifikovat v terénu a na níž je pěstována jedna plodina v různém osevním sledu jedním vlastníkem nebo jednou jinou osobou oprávněnou tuto plochu užívat.

K § 3

Stanovují se půdy, u kterých nemůže být vydán souhlas orgánu ochrany zemědělského půdního fondu k rozorání trvalého travního porostu.

Vychází se z výpočtu míry erozního ohrožení zemědělské půdy, kdy na posuzovaném pozemku, nelze docílit míry erozního ohrožení nižší než přípustnou prostřednictvím ochranného vlivu vegetace a účinnosti protierozních opatření. Míra erozního ohrožení se zjistí pomocí výpočtu eroze. Při výpočtu se vychází z termínů agrotechnických operací typických pro konkrétní zemědělskou výrobní oblast, které jsou uvedeny ve výpočtu eroze. Mělké půdy, které představují půdy nevhodné pro změnu trvalého travního porostu na ornou půdu, představují půdy charakterizované hloubkou půdního profilu do 30 cm. Jedná se o mělké půdy uvedené ve vyhlášce č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika bonitovaných půdně ekologických jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizaci.

K § 4

Přípustná míra erozního ohrožení se stanovuje na základě podkladů VÚMOP. Podle údajů VÚMOP se v podmínkách České republiky přirozeně vytvoří za jeden rok přibližně 1 t ornice. Ministerstvo životního prostředí považuje za dostatečnou ochranu zemědělské půdy před erozí přípustnou dlouhodobou ztrátu půdy odpovídající $1,0 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$ na mělkých půdách $5,0 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$ na středně hlubokých a hlubokých půdách. Na základě mezirezortní dohody došlo dne 16. června 2016 k uzavření Memoranda o vzájemné spolupráci mezi Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství, v němž se uvádí, že těchto hodnot se docílí prostřednictvím progresivního principu navyšování protierozně chráněné zemědělské půdy (každé 4 roky o 10 % s tím, že výchozí hodnota protierozně chráněné plochy bude představovat 25 % erozně ohrožených půd). Návrhem je stanovena přípustná míra erozního ohrožení odpovídající $5,0$, resp. $17,0 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$ s tím, že cca po 3 letech bude provedena analýza dopadů vyhlášky, a to jak z hlediska účinnosti na úbytek půdy, tak z hlediska důsledků na subjekty na půdě hospodařící. Následně se předpokládá novelizace vyhlášky s úpravou přípustné míry erozního ohrožení.

K § 5

K odst. 1

Jedná se o slovní vyjádření výpočtu míry erozního ohrožení, které je konkrétně vyjádřeno v příloze č. 2.

K odst. 2

Jedná se o univerzální rovnici ztráty půdy USLE (Wischmeier a Smith, 1978), která v základním tvaru zní: $G = R \cdot K \cdot L \cdot S \cdot C \cdot P$. Kromě svého základního tvaru se přípustná míra erozního ohrožení vyjadřuje prostřednictvím přípustného dlouhodobého ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření ($C_p \cdot P_p$). Vysvětlení veličin - viz příloha č. 2 k této vyhlášce.

Navrhované ustanovení uvádí způsob hodnocení prostřednictvím celorepublikově využitelného systému „výpočet eroze“, který nevyžaduje podrobnější odborné pedologické znalosti. Systém využívá dálkový přístup při hodnocení erozního ohrožení zemědělské půdy. Výpočet eroze, v praxi již užívaný pod názvem „protierozní kalkulačka“, využívá obecně uznávanou metodu výpočtu ztráty půdy USLE. Aplikace pracuje v detailu základních ploch 5 x 5 m, na které je rozdělena celá Česká republika. Pro každou z těchto ploch jsou určeny jednotlivé veličiny, které vstupují do výpočtu ztráty půdy USLE a z nich prostřednictvím mediánových hodnot určuje výsledné hodnoty pro hodnocené území. Samotný vzorec je uveden v příloze č. 2 včetně vysvětlení jednotlivých veličin vzorce. Faktory (veličiny) K, L, S, C, P se stanovují ve výpočtu eroze každoročně, vždy k 1. lednu, faktor (veličina) R se stanovuje nově každý čtvrtý rok, vždy k 1. lednu.

Zakotvení povinnosti zjistit výpočet eroze obligatorně dopadá na orgán ochrany zemědělského půdního fondu, pro vlastníka pozemku nebo jinou osobu oprávněnou zemědělskou půdu užívat toto ustanovení neznamená, že nutně musí pro zjištění eroze použít výpočet eroze, avšak pro posouzení eroze na pozemcích bude výpočet eroze při kontrole dodržování povinnosti „nepůsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí“ použit. Z tohoto důvodu je pro vlastníka pozemku nebo jinou osobu oprávněnou zemědělskou půdu užívat vhodné výpočet eroze používat.

K odst. 3

Toto ustanovení definuje systém posuzování míry erozního ohrožení pomocí jednotlivých veličin vstupujících do výpočtu eroze, zde konkrétně se jedná o funkci faktoru ochranného vlivu vegetace a faktoru účinnosti protierozních opatření ve vazbě jednak na posuzovanou plochu, jednak na osevní sled.

Dále je vymezeno období, které je rozhodné pro akceptaci osevního sledu při hodnocení erozního ohrožení (zpětně až 5 let ode dne hodnocení erozního ohrožení). Zároveň je zpřesněn princip hodnocení erozního ohrožení spočívající ve stanovení doby vymezení hodnot veličin, které vstupují do výpočtu eroze. Konkrétně jsou při erozním hodnocení použity hodnoty veličin aktuální ve výpočtu eroze v době zpracování osevního sledu. Tímto postupem je zachována vazba při aktuálním hodnocení erozního ohrožení k době, kdy byl vlastníkem nebo jinou osobou oprávněnou posuzovanou plochu užívat koncipován osevní sled na základě výpočtu eroze s konkrétně vymezenými hodnotami jednotlivých veličin pro dané období.

K odst. 4

Vzhledem k tomu, že ohrožování zemědělské půdy erozí je dlouhodobý proces, posuzuje se ohrožení půdy erozí vždy zpětně za určitý delší časový úsek. V této vyhlášce je stanoven tento úsek jako optimální na 5 let – viz též odst. 3. Při změně hospodařícího subjektu by se mohlo vycházet jen z období, v němž hospodařil nový subjekt. Mohlo by tak dojít k situaci, že by se vycházelo z období potřebného pro vypěstování jedné zemědělské plodiny. Tato plodina z hlediska erozního ohrožení může být nevhodná (pomocí výpočtu eroze vyjde vysoká míra erozního ohrožení), přičemž při zohlednění celého osevního sledu, tj. i realizovaného předchozím uživatelem míra erozního ohrožení bude přípustná. Možnost vycházet z údajů a

skutečností realizovaných před hospodařením nového subjektu na totožné posuzované ploše se navrhuje pouze pro případy, že je to pro uživatele posuzované plochy příznivější.

K odst. 5

Rozlišuje se nejkratší hodnotitelné období podle plodiny, která byla v době hodnocení erozního ohrožení zjištěna v terénu. Kalendářní rok je příslušný plodinám, v jejichž případě není možné vymezení období od přípravy půdy do podmítky nebo orby v rámci jednoho kalendářního roku v závislosti na agrotechnice, která je uvedena ve výpočtu eroze.

K odst. 6

Stanovuje postup orgánu ochrany zemědělského půdního fondu při hodnocení erozního ohrožení půdy. Toto ustanovení dává možnost uživatelům zemědělské půdy předložit příslušnému orgánu ochrany zemědělského půdního fondu údaje o dlouhodobém hospodaření a to prostřednictvím osevního sledu posuzované plochy. Zároveň definuje postup pro případ nepředložení těchto údajů. Předplodinou ve smyslu vyhlášky se rozumí plodina předcházející před plodinou v osevním sledu.

K odst. 7

Při hodnocení erozního ohrožení v případech, kdy jsou pro zpracování půdy využity kombinované systémy, je vycházeno z nejméně příznivé hodnoty faktoru pro agrotechnickou operaci, která je součástí zmíněného kombinovaného systému zpracování půdy.

K odst. 8

U pozemků evidovaných v evidenci půdy podle zákona o zemědělství, kterých bude většina, musí příjemce dotace od Státního zemědělského a intervenčního fondu pro její poskytnutí prokázat dodržování standardů "dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy" - DZES (také známých pod zkratkou GAEC). Obsahem „dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy“ je též šetrné hospodaření z hlediska erozního ohrožení půdy. Pravidla podmíněnosti a důsledky jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor jsou upravena jiným právním předpisem, a to nařízením vlády č. 48/2017 Sb.

Navrhovaná vyhláška je základem pro tzv. Kontroly podmíněnosti – DZES 5 upravené citovaným nařízením vlády (plnění podmínek přímých plateb pro poskytnutí dotace od Státního zemědělského a intervenčního fondu, v rámci kterého musí příjemce dotace prokázat dodržování standardů "dobrého zemědělského a environmentálního stavu" půdy).

Z tohoto důvodu jsou informace získané při aplikaci navrhované vyhlášky základem pro kontrolu podmíněnosti, a proto je důležité předávání informací právně zakotvit pro funkčnost systému.

K § 6

K odst. 1

Uvádí výčet opatření ke snížení erozního ohrožení, které je možné prostřednictvím výpočtu eroze využít pro snížení erozního ohrožení posuzované plochy.

Základním principem protierozní ochrany zemědělské půdy, na které byla dosavadním způsobem hospodaření překročena přípustná míra erozního ohrožení, je v souladu s ustanovením § 3c odst. 1 a 2 zákona dobrovolná volba způsobu nápravy původcem závadného stavu. Volba nápravných opatření podle navrhované vyhlášky zohledňuje ekonomické hledisko

a zároveň hledisko účinnosti; jedná se o dva typy opatření, a to organizační opatření a opatření agrotechnická.

K odst. 2

Výpočet eroze obsahuje pro jednotlivá opatření ke snížení erozního ohrožení faktory účinnosti těchto opatření, které byly stanoveny na základě výzkumné činnosti. Jednotlivé hodnoty faktorů účinnosti opatření ke snížení erozního ohrožení budou dostupné ke stažení z výpočtu eroze.

K odst. 3

Ve výpočtu eroze budou zaznamenávána realizovaná technická opatření ke snížení erozního ohrožení, jenž byla podpořena z Operačního programu Životní prostředí, dále která jsou evidována v LPIS nebo na základě informací Státního pozemkového úřadu. Zaznamenaná realizovaná technická opatření ke snížení erozního ohrožení ve výpočtu eroze budou zohledněna v rámci hodnocení erozní ohroženosti promítnutím jejich vlivu na faktor délky svahu (L faktor) vstupující do výpočtu erozní ohroženosti.

K odst. 4

Tímto ustanovením je definován stav, kdy není překročena přípustná míra erozního ohrožení. Podstata ustanovení spočívá v deklarování aplikace nejúčinnějšího voleného opatření ke snížení erozního ohrožení, kterým je ochranné zatravnění. Pokud bude na posuzované ploše aplikováno ochranné zatravnění, a přesto bude zjištěno při hodnocení erozního ohrožení překračování maximální přípustné míry erozního ohrožení, nebude tento stav vyhodnocen ve smyslu způsobování ohrožení zemědělské půdy erozí podle § 3 odst. 1 písm. b) zákona.

K § 7

K odst. 1

Vzhledem k tomu, že opatření ke snížení erozního ohrožení jsou opatření s dlouhodobou účinností a jsou relativně nákladná, je i v zájmu vlastníků a jiných osob oprávněných zemědělskou půdu užívat, aby byla projektována a realizována tak, aby splňovala v budoucnu předpokládané požadavky právní úpravy. Tato právní úprava se vztahuje na protierozní opatření navrhovaná v rámci pozemkových úprav a na technická protierozní opatření uvedená v navrhované vyhlášce – viz § 6 odst. 1 písm. c).

Stanovené hodnoty přípustné míry erozního ohrožení jsou odvozeny od celkové plochy zemědělské půdy na území České republiky ohrožené vodní erozí, což je cca 60 % této plochy, tj. stanovenými hodnotami přípustné míry erozního ohrožení je garantována účinnost zmíněných technických protierozních opatření na úroveň, která zamezí degradaci dotčené zemědělské půdy vodní erozí.

K odst. 2

V případě, že bude na pozemku pěstována nebo založena vymezená plodina, skupina plodin a kultura, nebude na tomto pozemku hodnocena míra erozní ohrožení. Plodina, skupina plodin a kultura byly vymezeny z důvodu jejich odlišného charakteru od nejrozšířenějších skupin polních plodin, jenž má vliv na hodnocení erozního ohrožení. Především se jedná například o neexistenci možných organizačních či agrotechnických opatření ke snížení erozního ohrožení, dlouhodobost pěstování nebo o absenci hodnot faktoru ochranného vlivu vegetace k jednotlivým druhům plodin nebo kultur (faktor C) vstupujícího do výpočtu erozní ohroženosti.

K § 8

K odst. 1

Vzhledem k tomu, že ohrožování zemědělské půdy erozí je dlouhodobý proces, posuzuje se ohrožení půdy erozí vždy zpětně za určitý delší časový úsek. V této vyhlášce je stanoven tento úsek jako optimální na 5 let – viz § 5 odst. 3 a 4. Po dni nabytí účinnosti je možné erozní ohrožení zemědělské půdy hodnotit pouze za období ode dne nabytí účinnosti vyhlášky, tedy vycházelo by se z období potřebného pro vypěstování jedné zemědělské plodiny. Pokud uživatel posuzované plochy hospodařil s víceletým osevním sledem při zohlednění rizika eroze, mohlo by být posuzování z období potřebného pro vypěstování jedné zemědělské plodiny pro zemědělce nevýhodné, a proto se tímto přechodným ustanovením zavádí možnost, aby se vycházelo z reálného osevního sledu, byť započatého přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky. Jestliže uživatel na posuzované ploše hospodařil s ohledem na erozi, tj. stanovil osevní sled tak, aby erozní ohrožení půdy minimalizoval, nebylo by spravedlivé vycházet při hodnocení erozního ohrožení pouze z plodiny nacházející se na ploše ke dni posuzování erozního ohrožení. Tato plodina z hlediska erozního ohrožení může být nevhodná (pomocí výpočtu eroze vyjde vysoká míra erozního ohrožení), přičemž při zohlednění celého osevního sledu, tj. i jeho části přede dnem účinnosti navrhované vyhlášky míra erozního ohrožení bude přípustná). Možnost vycházet z údajů a skutečností realizovaných přede dnem účinnosti navrhované vyhlášky se navrhuje pouze pro případy, že je to pro uživatele posuzované plochy příznivější.

K odst. 2

Toto ustanovení znamená benevolenci pro projektování opatření ke snížení erozního ohrožení navrhovaná v rámci pozemkových úprav, a to z důvodu, aby nebyl narušen jejich proces. Vztahuje se to pouze na pozemkové úpravy, které byly zahájeny přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky. Po nabytí účinnosti vyhlášky bude naopak režim pro projektování technických protierozních opatření přísný – viz § 7 odst. 1 písm. b).

K § 9

Počátek účinnosti se navrhuje k 1. červenci 2021, a to z důvodu, aby se uživatelé zemědělské půdy mohli v dostatečném předstihu s novou právní úpravou seznámit a přizpůsobit jí hospodaření na zemědělské půdě – výsev plodin na jaře 2020 (ochranný vliv vegetace).

K příloze č. 1

Podle údajů Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v. v. i. se v podmínkách České republiky přirozeně vytvoří za jeden rok přibližně 1 t ornice na ploše 1 ha.. Na základě odborných konzultací především s VÚMOP, Ministerstvem zemědělství, Státním pozemkovým úřadem a Českým hydrometeorologickým ústavem (již v roce 2017) Ministerstvo životního prostředí považuje jako za dostatečnou ochranu zemědělské půdy před erozí přípustnou dlouhodobou ztrátu půdy odpovídající 1,0 resp. 5,0 t.ha.⁻¹rok⁻¹. Těchto hodnot se docílí prostřednictvím progresivního principu navyšování protierozně chráněné zemědělské půdy (předpoklad: každé 4 roky o 10 % s tím, že výchozí hodnota protierozně chráněné plochy bude představovat 25 % erozně ohrožených půd). Návrhem je stanovena přípustná míra erozního ohrožení odpovídající 5,0, resp. 17,0 t.ha⁻¹rok⁻¹ s tím, že cca po 3 letech bude provedena analýza dopadů vyhlášky, a to jak z hlediska účinnosti na úbytek půdy, tak z hlediska důsledků na subjekty na půdě hospodařící. Následně se předpokládá novelizace vyhlášky s úpravou přípustné míry erozního ohrožení.

Hodnoty přípustné míry erozního ohrožení se stanoví zvlášť pro mělké půdy a pro střední a hluboké půdy. Rozdělení na dvě kategorie vychází z principu zvýšené potřeby ochrany mělkých půd, které mohou být snáze v důsledku eroze nevratně zničeny. Hloubka půdy charakterizuje

mocnost půdního profilu, kterou omezuje v určité hloubce buď pevná skála, či její rozpad nebo silná skeletovitost (tj. obsah šterku, kamene nad 50 % obj.).

K příloze č. 2

Zde je uvedena Univerzální rovnice ztráty půdy (Wischmeier a Smith, 1978), která má tvar $G = R \cdot K \cdot L \cdot S \cdot C \cdot P$, z níž vychází výpočet míry erozního ohrožení na posuzované ploše. Dále je definován konkrétní odvozený výpočtový vzorec, na základě kterého se zjistí, zda dochází k překračování přípustné míry erozního ohrožení zemědělské půdy. Zároveň se uvádí a vysvětlují jednotlivé veličiny, které do výpočtu vstupují. Vzorce, které se využívají pro hodnocení erozního ohrožení zemědělské půdy

$$C_p \cdot P_p = G_p / (R \cdot K \cdot L \cdot S)$$

na levé straně uvádí hodnoty, které jsou lidským faktorem snadno ovlivnitelné, na pravé straně uvádí hodnoty, které odpovídají přírodnímu stavu hodnoceného území.

Dále jsou zde stanovena pravidla pro definování posuzované plochy tak, aby nemohlo docházet k nepřijatelnému vyhlazování extrémně erozně nejohroženějších území jejich sloučením s plošně rozsáhlejšími územími, které není v takové míře erozně ohrožené.

Konkrétně součin veličin C_p a P_p nabývá hodnot 0 až 1, přičemž jsou dále vymezeny principy přiřazení příslušných mediánových hodnot $C_p \cdot P_p$ posuzované ploše v případech, kdy se na posuzované ploše nachází souvislá plocha větší než 2 ha s hodnotami C_p a P_p rovnými nebo menšími 0,1 nebo 0,4. Zároveň je stanoven princip přiřazení příslušné mediánové hodnoty $C_p \cdot P_p$ posuzované ploše, pokud se na posuzované ploše nenachází souvislá plocha větší než 2 ha s hodnotami $C_p \cdot P_p$ rovnými nebo menšími 0,1 nebo 0,4.

Hodnoty faktoru erozní účinnosti deště (R faktor) vychází z měření na konkrétních stanicích ČHMÚ z období 1985 - 2014. Základní hodnoty byly stanoveny v rámci zakázky Zpracování podkladů pro výpočet R faktoru, vyhotovené ČHMÚ (Rožnovský a kol., 2015). Hodnoty, které vstupují do vlastního výpočtu průměrné dlouhodobé ztráty půdy, stanoví výpočet eroze na základě jejich hodnot. Jedná se o hodnoty, které zohledňují meteorologický vliv na míru eroze.

Hodnoty faktoru erodovatelnosti zemědělské půdy (K faktor) jsou stanoveny pro jednotlivé hlavní půdní jednotky (součást kódu bonitovaných půdně ekologických jednotek). Hodnoty byly stanoveny VÚMOP (Janeček, Vopravil, 2006) a zohledňují pedologický a geologický vliv na míru eroze.

Hodnoty ochranného vlivu vegetace (C faktor) jsou stanoveny pro jednotlivé skupiny plodin. Hodnoty, které vstupují do vlastního výpočtu pro posouzení přípustné míry erozního ohrožení, stanoví výpočet eroze na základě uvedených hodnot. Hodnoty byly stanoveny pomocí fenologických dat, které byly měřeny ČHMÚ v rámci zakázky Stanovení aktuálních hodnot ochranného účinku vegetace za účelem kvantifikace a zefektivnění protierozní ochrany v ČR zpracované v roce 2013 kolektivem autorů VÚMOP, ČHMÚ, ČVUT v Praze a ČZÚ v Praze. Hodnoty zohledňují vliv vegetace na míru eroze.

Hodnoty faktoru účinnosti protierozních opatření (P faktor), které jsou stanoveny pro jednotlivá do výpočtu eroze zahrnutelná protierozní opatření. Hodnoty byly převzaty VÚMOP pro potřeby výpočtu eroze na základě metodiky Ochrana zemědělské půdy před erozí (Janeček a kol., 2012). Hodnoty zohledňují antropogenní vliv na míru eroze.

Faktor délky svahu a faktor sklonu svahu (L.S faktor) se vyhodnocují společně, jako topografický faktor L. S. Pro výpočet vrstvy tohoto faktoru je využíván Protierozní kalkulačkou algoritmus McCool et al., 1989. Pro výpočet je využit digitální model terénu DMR 4G s úpravou spočívající v zajištění jeho hydrologické korektnosti a zohlednění aktuální databáze realizovaných technických protierozních opatření a krajinných prvků z LPIS. Samotný výpočet faktoru L . S je prováděn pomocí softwaru USLE 2D. Hodnoty zohledňují geomorfologický vliv na míru eroze.

Hodnoty jednotlivých faktorů budou dostupné ve výpočtu eroze. Konkrétně hodnoty veličin G_p , R, K, L . S a C_p . P_p budou dostupné v podobě vrstev ve formátu GRID (ASCII) a hodnoty veličiny C a P budou dostupné v tabulkovém přehledu.

Ustanovením jsou dále vymezena časová období aktualizace veličin G_p , R, K, L, S, C a P, jejichž délky jsou odvozeny od předpokládaného procesu dostupnosti aktualizovaných dat a informací, na základě kterých byly tyto veličiny stanoveny.

N á v r h

VYHLÁŠKA

ze dne 2020

o ochraně zemědělské půdy před erozí

Ministerstvo životního prostředí stanoví podle § 22 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění zákona č. 41/2015 Sb.:

§ 1

Předmět úpravy

Tato vyhláška stanoví půdy nevhodné pro změnu trvalého travního porostu na ornou půdu z hlediska jejich fyzikálních nebo biologických vlastností a jejich erozního ohrožení, způsob hodnocení erozního ohrožení zemědělské půdy (dále jen „erozní ohrožení“), přípustnou míru erozního ohrožení a opatření k jeho snížení.

§ 2

Pojmy

Pro účely této vyhlášky se rozumí

- a) přípustnou mírou erozního ohrožení přípustná ztráta zemědělské půdy erozí vztažená k hloubce půdy, vyjádřená v tunách na 1 ha za 1 rok,
- b) výpočtem eroze elektronická aplikace umožňující zjištění míry erozního ohrožení zveřejněná Ministerstvem zemědělství způsobem umožňujícím dálkový přístup,
- c) osevním sledem pořadí plodin pěstovaných na posuzované ploše za hodnocené období v závislosti na provedených agrotechnických operacích,
- d) posuzovanou plochou
  1. díl půdního bloku¹⁾ nebo část dílu půdního bloku, jejíž hranice lze identifikovat v terénu, a na níž je pěstována jedna plodina v různém osevním sledu, jedná-li se o zemědělskou půdu evidovanou v evidenci půdy podle zákona o zemědělství²⁾, nebo
  2. souvislá plocha zemědělské půdy, jejíž hranice lze identifikovat v terénu, a na níž je pěstována jedna plodina v různém osevním sledu jedním vlastníkem nebo jednou osobou oprávněnou tuto plochu užívat, jedná-li se o zemědělskou půdu neevidovanou v evidenci půdy podle zákona o zemědělství.

---

1) § 3a odst. 12 a 13 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění zákona č. 179/2014 Sb.

2) § 3a odst. 2 písm. a) zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění zákona č. 291/2009 Sb. a zákona č. 179/2014 Sb.

§ 3

Půdy nevhodné pro změnu trvalého travního porostu na ornou půdu

Půdy nevhodné pro změnu trvalého travního porostu na ornou půdu jsou

- a) půdy nacházející se na plochách, kde nižší než přípustné míry erozního ohrožení nelze docílit prostřednictvím přípustného ochranného vlivu vegetace a přípustné účinnosti protierozních opatření; míra erozního ohrožení se pro zjištění půd nevhodných pro změnu trvalého travního porostu na ornou půdu zjistí způsobem uvedeným v § 5 odst. 1 pomocí výpočtu eroze podle § 5 odst. 2, přičemž orgán ochrany zemědělského půdního fondu vychází z termínů agrotechnických operací typických pro konkrétní zemědělskou výrobní oblast, které jsou uvedeny ve výpočtu eroze,
- b) půdy s hloubkou půdního profilu do 30 cm nebo půdy, na nichž jsou realizována technická opatření ke snížení erozního ohrožení uvedená v § 6 odst. 1 písm. c).

§ 4

Přípustná míra erozního ohrožení

Přípustná míra erozního ohrožení je stanovena v příloze č. 1 k této vyhlášce.

§ 5

Způsob hodnocení erozního ohrožení

(1) Erozní ohrožení se hodnotí pomocí míry erozního ohrožení. Přípustná míra erozního ohrožení není dodržena, jsou-li překročeny hodnoty stanovené v příloze č. 1. Překročení míry erozního ohrožení nastává v případě, kdy hodnota součinu faktoru ochranného vlivu vegetace a faktoru účinnosti protierozních opatření překročí hodnotu součinu přípustného ochranného vlivu vegetace a přípustné účinnosti protierozních opatření.

(2) Překročení přípustné míry erozního ohrožení se zjistí pomocí výpočtu eroze při zadání hodnot pro posuzovanou plochu do vzorce uvedeného v příloze č. 2.

(3) Orgán ochrany zemědělského půdního fondu při hodnocení erozního ohrožení vychází z

- a) faktoru ochranného vlivu vegetace, který je ve výpočtu eroze stanoven pro plodiny pěstované v osevním sledu,
- b) faktoru účinnosti protierozních opatření na posuzované ploše, který je ve výpočtu eroze stanoven pro plodiny pěstované v osevním sledu,
- c) osevního sledu za období 5 let počítaného zpětně ode dne, v němž je erozní ohrožení hodnoceno; pokud není možné vycházet z pětiletého osevního sledu, vychází se z co možná nejdelšího osevního sledu kratšího pěti let, a
- d) veličin ve výpočtu eroze aktuálních v době zpracování osevního sledu.

(4) Orgán ochrany zemědělského půdního fondu při hodnocení erozního ohrožení v případě změny vlastníka nebo jiné osoby oprávněné posuzovanou plochu užívat vychází z osevního sledu předchozího vlastníka nebo předchozí jiné osoby oprávněné totožnou posuzovanou plochu užívat, je-li to z hlediska dosažené míry erozního ohrožení pro nového vlastníka nebo novou jinou osobu oprávněnou posuzovanou plochu užívat příznivější.

(5) Hodnocení erozního ohrožení není možné provést pro období kratší než období od termínu provedení předset'ové přípravy půdy k dané plodině do termínu provedení poslední pracovní operace základního zpracování půdy k plodině následně, při vynechání této poslední pracovní operace do termínu setí následné plodiny. Termíny provedení předset'ové přípravy půdy, termíny provedení poslední pracovní operace a termíny setí následné plodiny jsou uvedeny ve výpočtu eroze.

(6) Orgán ochrany zemědělského půdního fondu si při hodnocení erozního ohrožení zemědělské půdy erozí vyžádá od vlastníka nebo jiné osoby oprávněné posuzovanou plochu užívat předložení provedeného osevního sledu a použité agrotechniky na posuzované ploše. Nemá-li orgán ochrany zemědělského půdního fondu k dispozici tyto údaje, vychází při hodnocení erozního ohrožení z

- a) aktuálně pěstované plodiny zjištěné v terénu,
- b) agrotechniky spočívající v setí nebo sázení plodiny do zorané půdy radličkovým pluhem, přičemž sláma předplodiny byla sklizena, a
- c) veličin ve výpočtu eroze aktuálních v době výsevu nebo výsadby plodiny, která byla zjištěna v terénu na posuzované ploše.

(7) V případě využití kombinovaných systémů zpracování půdy vychází orgán ochrany zemědělského půdního fondu z agrotechniky s nejméně příznivou hodnotou ze všech kombinovaných.

(8) Orgán ochrany zemědělského půdního fondu předává Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu informace získané z hodnocení erozního ohrožení potřebné z hlediska pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor.

§ 6

Opatření ke snížení erozního ohrožení

(1) Jako opatření ke snížení erozního ohrožení se stanoví

- a) organizační opatření, jimiž jsou
  1. optimální tvar a velikost posuzované plochy,
  2. vhodné umístění pěstovaných plodin, včetně ochranného zatravnění, nebo
  3. pásové střídání plodin,
- b) agrotechnická opatření, jimiž jsou
  1. vrstevnicové obdělávání,
  2. ochranné obdělávání, kterým se rozumí setí do půdy zorané radličkovým pluhem v případě, že sláma předplodiny nebyla sklizena, setí do strniště, setí do umrtveného drnu, setí s podplodinou, pásové zpracování půdy nebo zpracování půdy bez obracení provedené disky, radličkami, talíři nebo dláty,
  3. podrývání,
  4. hrázkování nebo důlkování nebo

5. zatravněné meziřadí, krátkodobé porosty v meziřadí, mulčování nebo protierozní sítě a rohože, jedná-li se o trvalou kulturu podle právního předpisu, kterým se stanoví podrobnosti evidence využití půdy podle uživatelských vztahů³⁾, nebo
- c) technická opatření, jimiž jsou
1. příkopy,
  2. průlehy
  3. zatravněné údolnice se stabilizovanou dráhou soustředěného odtoku,
  4. polní cesty s protierozní funkcí,
  5. ochranné hrázký,
  6. ochranné nádrže,
  7. terénní urovnávky,
  8. terasy,
  9. protierozní meze nebo
  10. asanace erozních výmolů.

(2) Účinnost opatření ke snížení erozního ohrožení se zjistí pomocí výpočtu eroze.

(3) Opatření ke snížení erozního ohrožení uvedené v odstavci 1 písm. c) je při výpočtu míry erozního ohrožení zohledněno pouze v případě, že je vloženo do výpočtu eroze.

(4) Pokud přípustnou míru erozního ohrožení nelze na posuzované ploše docílit opatřeními ke snížení erozního ohrožení uvedenými v odstavci 1 písm. a) a b), má se za to, že přípustná míra erozního ohrožení není překročena.

§ 7

Zvláštní ustanovení

(1) Přípustná míra erozního ohrožení u mělkých půd do 30 cm do 1,0 tuny na hektar za rok, u středně hlubokých půd od 30 cm až do 60 cm a hlubokých půd nad 60 cm do 5,0 tun na hektar za rok se stanovuje

- a) pro návrh plánu společných zařízení a jeho posuzování v procesu pozemkových úprav podle zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech⁴⁾ a
- b) při projektování technických opatření podle § 6 odst. 1 písm. c).

(2) Tato vyhláška se nepoužije při hodnocení erozního ohrožení na pozemcích, na nichž je založena a pěstována trvalá kultura podle právního předpisu, kterým se stanoví podrobnosti evidence využití půdy podle uživatelských vztahů³⁾, nebo jsou na nich pěstovány zeleninové druhy, jahodník, léčivé, aromatické a kořeninové rostliny.

§ 8

Přechodné ustanovení

---

3) Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů.

4) Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

(1) Ustanovení § 5 odst. 3 písm. c) a d) se ohledně období, z něhož vychází orgán ochrany zemědělského půdního fondu při hodnocení erozního ohrožení, použije i na dobu přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky, je-li to pro vlastníka nebo jinou osobu oprávněnou posuzovanou plochu užívat z hlediska dosažené míry erozního ohrožení příznivější.

(2) Na návrh plánu společných zařízení a jeho posuzování v procesu pozemkových úprav, které byly zahájeny přede dnem účinnosti této vyhlášky, a na projektování technických opatření podle § 6 odst. 1 písm. c), bylo-li projektování prokazatelně zahájeno přede dnem účinnosti této vyhlášky, se použijí dosavadní právní předpisy.

§ 9

Účinnost

(1) Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. července 2021.

(2) Ustanovení § 7 odst. 2 pozbývá účinnosti dnem 1. července 2030.

Ministr:

Přípustná míra erozního ohrožení

Přípustná míra erozního ohrožení (t.ha⁻¹.rok⁻¹) podle hloubky půd*)	
Mělká (< 30 cm)	Středně hluboká (30 – 60 cm) a hluboká (> 60 cm)
4,0	17,0

Vysvětlivka:

*) Hloubka půdy je v systému bonitovaných půdně ekologických jednotek vyjádřena 5. číslicí sdruženého kódu bonitovaných půdně ekologických jednotek pro skeletovitost a hloubku půdy. Kódy 7, 8 a 9 jsou určeny pro bonitované půdně ekologické jednotky pozemků se sklonem > 12° a pro bonitované půdně ekologické jednotky půd mělkých a nevyvinutých (kambizemě, rankery, litozemě). Pro půdy s kódem 8 a 9 je hloubka půdy v garantované vrstvě ve výpočtu eroze nastavena jako mělká z principu předběžné opatrnosti.

Vyhodnocení míry erozního ohrožení na posuzované ploše

Výpočet míry erozního ohrožení na posuzované ploše vychází z Univerzální rovnice ztráty půdy, která má tvar

$$G = R \cdot K \cdot L \cdot S \cdot C \cdot P$$

Překročení míry erozního ohrožení je vyjádřen vztahem

$$C \cdot P > C_p \cdot P_p,$$

nepřekročení míry erozního ohrožení je vyjádřen vztahem

$$C \cdot P \leq C_p \cdot P_p,$$

příčemž hodnota součinu $C_p \cdot P_p$ se vypočte pomocí vzorce

$$C_p \cdot P_p = G_p / (R \cdot K \cdot L \cdot S),$$

kde veličiny použité ve vzorcích jsou

G_p = přípustná míra erozního ohrožení ($t \cdot ha^{-1} \cdot rok^{-1}$),

G = průměrná dlouhodobá ztráta půdy ($t \cdot ha^{-1} \cdot rok^{-1}$),

R = faktor erozní účinnosti deště, vyjádřený v závislosti na kinetické energii a intenzitě erozně nebezpečných dešťů ($MJ \cdot ha^{-1} \cdot cm \cdot h^{-1} \cdot rok^{-1}$),

K = faktor erodovatelnosti půdy, vyjádřený v závislosti na textuře a struktuře ornice, obsahu organické hmoty a propustnosti půdního profilu ($t \cdot h \cdot MJ^{-1} \cdot cm^{-1}$),

L = faktor délky svahu, vyjadřující vliv nepřerušené délky svahu na velikost ztráty půdy erozí (bezrozměrný – poměr smyvu ke smyvu na jednotkovém pozemku délky 22,13 m),

S = faktor sklonu svahu vyjadřující vliv sklonu svahu na velikost ztráty půdy erozí (bezrozměrný – poměr smyvu ke smyvu na jednotkovém pozemku sklonu 9 %),

C = faktor ochranného vlivu vegetace vyjádřený v závislosti na vývoji vegetace a použité agrotechnice,

P = faktor účinnosti protierozních opatření,

$C_p \cdot P_p$ = přípustný součin faktoru ochranného vlivu vegetace a účinnosti protierozních opatření vzhledem k přípustné míře erozního ohrožení.

Hodnoty veličin použité ve vzorcích se pro posuzovanou plochu zjistí pomocí výpočtu eroze: <https://kalkulacka.vumop.cz>. Faktory (veličiny) G_p , K , L , S , C a P se stanovují nově ve výpočtu eroze každoročně, vždy k 1. červenci, faktor (veličina) R se stanovuje nově každý čtvrtý rok, vždy k 1. červenci s tím, že výchozím rokem je rok 2021 (dle účinnosti vyhlášky k 1. červenci 2021).

Součin veličin C_p a P_p nabývá hodnot 0 až 1, přičemž

1. pokud se na posuzované ploše nachází souvislá plocha větší než 2 ha s hodnotami $C_p \cdot P_p$ rovnými nebo menšími 0,1, přiřadí se posuzované ploše mediánová hodnota*) souvislé plochy (nebo více souvislých ploch) větší než 2 ha s hodnotami $C_p \cdot P_p$ rovnými nebo menšími 0,1, pokud by byla nižší než mediánová hodnota*) posuzované plochy, nebo
2. pokud se na posuzované ploše nachází souvislá plocha větší než 2 ha s hodnotami $C_p \cdot P_p$ rovnými nebo menšími 0,4, přiřadí se posuzované ploše mediánová hodnota*) souvislé plochy (nebo více souvislých ploch) větší než 2 ha s hodnotami $C_p \cdot P_p$ rovnými nebo menšími 0,4, pokud by byla nižší než mediánová hodnota*) posuzované plochy.

Pokud se na souvislé ploše nenachází souvislá plocha podle bodu 1 nebo bodu 2, přiřadí se posuzované ploše mediánová hodnota posuzované plochy.

Vysvětlivka:

*) Mediánová hodnota je zjistitelná pro posuzovanou plochu ve výpočtu eroze.